

VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ ĮSTAIGOS
VYRIAUSYBĖS ATSTOVAS VILNIAUS IR ALYTAUS APSKRITYSE

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. +370 609 54 703, +370 658 42 928, el. p. info@vaistaiga.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 305205389
Adresas korespondencijai: Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, mob. +370 609 54 722, +370 658 42 940, el. p. vilnius@vaistaiga.lt

Vilniaus rajono savivaldybės tarybai

2026-03-09 Nr. TR1-3-(5.1.E)

Kopija
Vilniaus rajono savivaldybės merui
Robertui Duchnevičiui

TEIKIMAS

**DĖL VILNIAUS RAJONO NEMENČINĖS MIESTO TARYBOS 1992-01-06 SPRENDIMO „DĖL GATVIŲ
PAVADINIMŲ KEITIMO NEMENČINĖS M.“ PAKEITIMO**

Vilniaus rajono Nemenčinės miesto taryba 1992-01-06 priėmė sprendimą „Dėl gatvių pavadinimų keitimo Nemenčinės m.“ (toliau – Sprendimas). Sprendimo 1 dalies 4 punktu taryba nusprendė pakeisti Nemenčinės mieste esančios Spalio gatvės pavadinimą į kardinolo H. Gulbinovičiaus.

Sprendimo 1 dalies 4 punktas neatitinka aukštesnės galios teisės aktų reikalavimų, todėl turi būti panaikintas.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – VSĮ) 6 straipsnio 27 punkte, 15 straipsnio 2 dalies 26 punkte nustatyta, kad pavadinimų gatvėms suteikimas, suteiktų pavadinimų keitimas ar panaikinimas yra savarankiška ir išimtinai savivaldybės tarybos kompetencijai priskirta funkcija, kuri turi būti įgyvendinta Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad gatvėms pavadinimai suteikiami ir keičiami savivaldybės tarybos sprendimais pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytus kriterijus.

Taigi, Savivaldybių tarybos, suteikdamos, keisdamos pavadinimus gatvėms, nėra absoliučiai savarankiškos ir turi laikytis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytų kriterijų.

Pavadinimų gatvėms suteikimo bei pakeitimo tvarka yra reglamentuota Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 1V-57 patvirtintame Pavadinimų gatvėms, pastatams, statiniams ir kitiems objektams suteikimo, keitimo ir įtraukimo į

apskaitą tvarkos apraše (toliau – Aprašas). Aprašo 3 punkte nustatyti kriterijai, kuriais vadovaujantis suteikiami ir keičiami gatvių pavadinimai:

„3.1. pavadinimai turi būti kalbiškai taisyklingi;

3.2. pavadinimai neturi trikdyti visuomenės saugumo, viešosios tvarkos, kurstyti tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos ar diskriminacijos;

3.3. pavadinimai su vietovardžiais turi:

3.3.1. būti oficialūs ir norminiai (išnykę vietovardžiai – tik norminiai);

3.3.2. būti parenkami prioritetą teikiant nykstančių ar išnykusių krašto vietovardžių vardams;

3.4. pavadinimai su asmenvardžiais turi būti parenkami vertinant personalijų nuopelnus Lietuvos valstybės ar krašto istorijai, mokslui, menui, kultūrai, politikai ir kitoms visuomeninio gyvenimo sritims;

3.5. pavadinimai, susiję su istoriniais, kultūriniais įvykiais (datomis), vietomis, turi būti reikšmingi Lietuvos valstybei.“

Aprašo 16.5 papunktyje nustatyta, kad gatvės pavadinimas keičiamas, kai gatvės pavadinimas ar jos geografinės charakteristikos neatitinka Aprašo ir Adresų formavimo taisyklių reikalavimų. Minėta nuostata nustato savivaldybės tarybai pareigą pakeisti jau suteiktą gatvės pavadinimą, kai yra nustatoma, kad jis nebeatitinka Aprašo reikalavimų.

Todėl tais atvejais, kai po Sprendimo priėmimo (nepaisant to, kada sprendimas buvo priimtas) paaiškėja faktinės aplinkybės, kurios yra nesuderinamos su Aprašo 3 punkte nustatytais kriterijais, savivaldybės taryba privalo pakeisit/panaikinti jau suteiktą gatvės pavadinimą.

Viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti grindžiami ir atsakingo valdymo, teisingumo, bendruomenės ir atskirų jos narių interesų derinimo, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo principais.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad teisingumas gali būti įgyvendintas užtikrinant tam tikrą interesų pusiausvyrą, išvengiant atsitiktinumų ir savivalės, interesų priešpriešos (2008 m. gruodžio 24 d., 2015 m. gegužės 14 d., 2019 m. birželio 7 d. nutarimai).

Vienas iš kriterijų, kurį turi atitikti visi gatvių pavadinimai, yra tai, kad pavadinimai neturi trikdyti visuomenės saugumo, viešosios tvarkos, kurstyti tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos ar diskriminacijos (Aprašo 3.2 papunktis).

Aukščiau minėtų teisės principų, Aprašo 3.2 papunkčio nuostatos analizė leidžia daryti išvadą, kad Savivaldybė taryba, pasirinkdama gatvės pavadinimą, yra saistoma konstitucinių

imperatyvų gerbti ir saugoti konstitucinę santvarką, viešąją tvarką, visuomenės dorovės apsaugą, nekurstyti tautinės, rasinės, religinės, socialinės neapykantos, prievartos ar diskriminacijos. Tai reiškia, kad savivaldybės tarybai kyla pareiga parinkti tokius gatvių pavadinimus, kurie nebūtų kontraversiškai vertinami ir nekeltų visuomenės susipriešinimo, užtikrintų pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms, atitiktų visuotinai priimtinas dorovės normas.

Aprašo 3.2 papunktyje įtvirtintas kriterijus ypatingai svarbus ir suteikiant, keičiant gatvių pavadinimus su asmenvardžiais.

Gatvės pavadinimas su asmenvardžiu yra pagarbos asmeniui, kuris nusipelnė Lietuvai ar jo kraštui, ženklas. Tai yra asmens nuopelnų, t. y. išskirtinių jo darbų, kurie davė ypatingą naudą Lietuvos valstybei ir jos visuomenei, įvertinimas.

Pagarba¹ apibrėžiama kaip aukštas įvertinimas, pripažinimas arba skaitymasis su aplinkos ar kito asmens jausmais, mintimis, idėjomis, norais bei poreikiais, pasiekimais ir pasirinkimais, jų pripažinimas reikšmingais, vertais dėmesio, turinčiais aukštą vertę.

Todėl gatvių pavadinimai su asmenvardžiais tuo pačiu reiškia ir pritarimą šio asmens darbams, mintims, veiklai.

Įvertinus tai, kas išdėstyta, ir sistemiškai aiškinant bei taikant Aprašo 3.2 bei 3.4 papunkčio reikalavimus, darytina išvada, jog vertinant gatvės pavadinimo atitiktį kriterijams yra svarbu ne tik asmens nuopelnai, bet ir visos kitos žinomos aplinkybės, faktai apie jį, kurie gali/galėtų sukelti visuomenės interesų priešpriešą, pažeisti žmogaus orumą, būtų nesuderinami su visuomenėje priimtinomis dorovės normomis, sulaukti neigiamos visuomenės reakcijos, iššaukti visuomenės pasipriešinimą ir pan.

Todėl apie asmenį paaiškėjus aplinkybėms, kurios nėra suderinamos su visuotinai priimtomis geros moralės ir dorovės normomis, konstituciniais teisingumo, teisinės valstybės bei darnios pilietinės visuomenės principais bei kelia visuomenės susipriešinimą, savivaldybės tarybai kyla pareiga nedelsiant panaikinti suteiktą gatvės pavadinimą.

2020-11-06 Apaštalinės nunciatūros Lenkijoje interneto svetainėje paskelbtas komunikatas² kuriame teigiama, kad po tyrimo kardinolo Henriko Gulbinovičiaus atžvilgiu Šventasis Sostas priėmė šiuos drausminius sprendimus: draudimas dalyvauti bet kokiose viešose iškilmėse ar susirinkimuose, draudimas naudoti vyskupo insignijas, draudžiama dalyvauti laidotuviuose ir laidoti katedroje, įnešti atitinkamą pinigų sumą kaip auką Švento Juozapo fondo, Lenkijos vyskupų konferencijos įsteigto siekiant remti Bažnyčios veiklą seksualinės prievartos aukų

¹ <https://lt.wikipedia.org/wiki/Pagarba>; <https://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/p/pagarba>

² <https://nunciatura.pl/2020/11/06/komunikat-dotyczacy-kard-henryka-gulbinowicza/>

naudai, jų psichologinę priežiūrą, prevenciją ir už nepilnamečių apsaugą atsakingų asmenų švietimą, veiklai.

2025-10-10 Viliaus arkivyskupija internetinėje svetainėje išplatino informaciją³ apie kardinolą H. R. Gulbinovičių, nurodydama „tai, kad Šventasis Sostas, ištyręs kardinolui Henrykui Gulbinowicziui iškeltus kaltinimus dėl nepilnamečio asmens seksualinio išnaudojimo bei kitų nusikaltimų, jį pripažino kaltu, jau yra ženklas apie ištirto nusikaltimo rimtumą.“

Apaštalinė nunciatūra pagal 1961 m. Vienos konvenciją dėl diplomatinio santykių (1, 3 bei 14 str.) yra pripažįstama Šventojo sosto kaip užsienio valstybės diplomatinė atstovybė, todėl jos pranešimai yra laikytini oficialia Šventojo sosto komunikacija.

Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl santykių tarp Katalikų Bažnyčios ir Valstybės teisinių aspektų 1 straipsnyje nustatyta, kad Lietuvos Respublika ir Šventasis Sostas <...> glaudžiai bendradarbiauja siekdamos kiekvieno žmogaus ir visuomenės dvasinės ir materialinės gerovės. Kompetentingos Lietuvos Respublikos institucijos ir kompetentingos Katalikų Bažnyčios institucijos abiem šalims priimtinais būdais bendradarbiauja švietimo, kultūros, šeimos, socialiniais, o ypač dorovės bei žmogaus orumo apsaugos klausimais.

Atsižvelgiant į tai, kad

- Šventasis Sostas dėl kardinolo Henriko Gulbinovičiaus veiksmų, siejamų su nepilnamečių seksualine prievarta, priėmė drausminius sprendimus;
- tokio pobūdžio nusikaltimai yra nesuderinami su dorove bei Konstitucijos saugomomis ir ginamomis vertybėmis;
- Lietuvos Respublika ir Šventasis Sostas sutartimi sutarė bendradarbiauti dorovės bei žmogaus orumo klausimais;
- visuomenėje kyla pasipriešinimas ir nesantaika dėl šios gatvės pavadinimo, yra inicijuota peticija⁴ dėl gatvės pavadinimo panaikinimo

yra pakankamas pagrindas išvadai, kad nepaisant to, kokie būtų asmens nuopelnai Lietuvai ar jos kraštui, paaiškėjus pastarosioms aplinkybėms, asmens, kurio veikla yra siejama su Konstitucijos ginamų vertybių paniekimu, įamžinimas, paliekant gatvės pavadinimą su jo vardu, yra nesuderinamas nei su Aprašo 3.2 bei 3.4 papunkčių reikalavimais, nei su aukščiau minėtais teisės principais.

³ <https://www.vilnensis.lt/arkivyskupas-kviecia-pasitiketi-baznycios-teisingumo-procesais/>

⁴ <https://www.skeptikudraugija.lt/peticija-garbes-pilietis/#peticijos-forma-g>

Savivaldybės taryba savo sprendimais neturi kurti aplinkos, kuri viešojoje erdvėje nuolat primintų aukų patirtą smurtą, darytų įspūdį, kad tokie nusikaltimai yra toleruojami, tuo pažeisdama seksualinių nusikaltimų aukų teises ir orumą.

Minėtų aplinkybių ignoravimas ir gatvės pavadinimo nepakeitimas reikštų, kad savivaldybės taryba pripažįsta, toleruoja ir palaiko šio asmens veiksmus.

Apibendrinus aukščiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad Sprendimo 1 punkto 4 eilutė neatitinka Aprašo 3.2, 3.4 papunkčių, Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies, Vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 26 punkto nuostatų, visuotinai priimtinių geros moralės ir dorovės normų, teisingumo, darnios pilietinės visuomenės principų.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 8 straipsnio 1 dalies 1 punktu,

siūlau Vilniaus rajono savivaldybės tarybai svarstyti Vilniaus rajono Nemenčinės miesto tarybos 1992 m. sausio 06 d. sprendimo „Dėl gatvių pavadinimų keitimo Nemenčinės m.“ 1 dalies 4 punkto, kuriuo Spalio gatvė pavadinta kardinolo H. Gulbinovičiaus vardu, panaikinimo ir naujo gatvės pavadinimo suteikimo klausimą.

Vyriausybės atstovo teikimą Vilniaus rajono savivaldybės taryba turi apsvarstyti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo teikimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

Atkreipiu mero dėmesį į tai, kad vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 6 dalimi, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje privalo su informacija apie teikimą supažindinti savivaldybės tarybos narius.

Vyriausybės atstovė Vilniaus ir Alytaus apskrityse

Gedmantė Eimontienė